

КРИМСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ГРУПА

e-mail: crimeahrg@gmail.com

website: crimeahrg.org

МОНІТОРИНГОВИЙ ОГЛЯД СИТУАЦІЇ З ПРАВАМИ ЛЮДИНИ В КРИМУ

БЕРЕЗЕНЬ 2019 РОКУ

Моніторинговий огляд підготовлено
Кримською правозахисною групою
на підставі матеріалів,
зібраних у березні 2019 року

Перейти [по посиланню](#), щоб ознайомитися
з щомісячними моніторинговими оглядами
Кримської правозахисної групи

Перейти [по посиланню](#), щоб ознайомитися
з тематичними оглядами та статтями Крим-
ської правозахисної групи

ЗМІСТ

1. ВСТУП.....	2
2. ГРОМАДЯНСЬКІ І ПОЛІТИЧНІ ПРАВА.....	3
Заборона тортур.....	3
Право на свободу та особисту недоторканність.....	3
Обшуки та затримання.....	3
Політично мотивоване кримінальне переслідування.....	5
«Справа кримських мусульман».....	5
«Справа українських диверсантів».....	6
Справа Володимира Балуха.....	7
Справа Веджіє Кашка.....	7
Умови утримання в місцях несвободи.....	7
Свобода слова та висловлювання думок.....	8
Свобода зібрань та асоціацій.....	9
Свобода думки, совісті та релігії.....	10
Заборона дискримінації.....	11
3. ПОРУШЕННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА.....	12
Конвенція (III) про поводження з військовополоненими.....	12
Конвенція (IV) про захист цивільного населення під час війни.....	12
<i>Призов осіб, котрі мешкають на окупованій території, до збройних сил держави, що окупує, а також пропаганда служби у збройних силах</i>	12
Незаконне переміщення населення.....	13

1. ВСТУП

Кримська правозахисна група (КПГ) — організація кримських правозахисників і журналістів, метою якої є сприяння дотриманню і захисту прав людини в Криму шляхом формування пильної уваги до проблем прав людини і міжнародного гуманітарного права на території Кримського півострова, а також пошуку і відпрацювання механізмів для захисту прав людини в Криму.

Діяльність **КПГ** керована, передусім, нормами основних документів у сфері прав людини, а саме: Загальною декларацією прав людини, Гельсінським Заключним Актом, Конвенцією про захист прав людини і ключових свобод, Міжнародним пактом про громадянські і політичні права, Міжнародним пактом про економічні, соціальні і культурні права тощо.

Основні завдання **КПГ**:

- 1) збір і аналіз інформації щодо ситуації з дотриманням прав людини в Криму;
- 2) широке інформування органів влади, міжнародних організацій, міжурядових структур, неурядових організацій, засобів масової інформації та інших цільових груп шляхом публікації і поширення аналітичних та інформаційних матеріалів про ситуацію з правами людини в Криму;
- 3) сприяння захисту прав людини і дотримання норм міжнародного права в Криму;
- 4) підготовка рекомендацій для органів влади та міжнародних структур в сфері прав людини;
- 5) забезпечення наявності «теми прав людини в Криму» в інформаційному просторі.

При підготовці та розповсюдженні інформації **КПГ** керується принципами об'єктивності, достовірності та своєчасності.

2. ГРОМАДЯНСЬКІ І ПОЛІТИЧНІ ПРАВА

ЗАБОРОНА ТОРТУР

28 березня син фігуранта «справи українських диверсантів» **Володимира Дудки** Ілля Каверніков повідомив КПП, що Слідчий комітет РФ відмовив у порушенні кримінальної справи щодо співробітників ФСБ, котрі, за заявою Володимира Дудки та Олексія Бессарабова, застосовували до них тортури з метою примусу до надання свідчень зізнання.¹

ПРАВО НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАННІСТЬ

ОБШУКИ ТА ЗАТРИМАННЯ

3 березня біля 12:30 співробітники МВС РФ затримали архієпископа Православної церкви України (ПЦУ) **Климента (Павла Куща)** на автовокзалі Сімферополя, звідки він планував виїхати до Ростов-на-Дону (РФ) на судове засідання у справі політв'язня, громадянина України Павла Гриба. Співробітники МВС РФ доправили його до «Центрального райвідділу МВС РФ у Сімферополі» та повідомили, що нібито було скоєно крадіжку з церкви, де він є предстоятелем.² Потім його доправили до «Київського райвідділу МВС РФ у Сімферополі» та заявили, що, за словами невідомих свідків, він «лаявся нецензурно».³ Близько 20:00 адвокати священнослужителя повідомили, що архієпископа Климента відпустили з райвідділу поліції без пред'явлення звинувачення.⁴

Архієпископ Климент пов'язує це незаконне затримання як з його релігійною, так і суспільною діяльністю з метою підтримки громадян України в Криму та РФ, котрі стали жертвами незаконного позбавлення волі з боку російської влади.

6 березня відбувся обшук у журналіста сайту Primechaniya.ru **Євгена Гайворонського**. За інформацією журналіста, під час обшуку було вилучено мобільні телефони, комп'ютерну техніку, банківські картки. Після обшуку його доправили до УМВС Ялти, де, за його словами, погрожували депортацією з Криму та тюремним ув'язненням. 26 березня «мировий суддя» Олена Бекенштейн визнала його винним у скоєнні адміністративного правопорушення за ч. 1 ст. 6.9 КпАП (Вживання наркотичних засобів або психотропних речовин без призначення лікаря) та призначила покарання у формі адмінарешту терміном на 12 діб.

Гайворонський переконаний, що справу сфабриковано, та пов'язує це зі своєю журналістською діяльністю, внаслідок якої він у 2018 році передав до СК РФ документи про земельні махінації в Ялті.⁵ Раніше він відкрито підтримував у своїх публікаціях окупацію Криму Росією.

18 березня в Сімферополі співробітники МВС РФ затримали «екс-президента» Криму Юрія Мешкова, отамана «Кримського козацтва» Сергія Акімова, проросійських блогерів Іллю Большедворова і Олега Кочерова та доправили до відділку поліції. Стосовно Мешкова

¹ КПП | У Севастополі відмовилися розслідувати справу про тортури «українських диверсантів»: <https://bit.ly/2uQZVo0>

² Центр журналістських розслідувань | В Сімферополі окупанти затримали архієпископа ПЦУ Климента начебто через крадіжку у церкві <https://investigator.org.ua/ua/news-2/214802/>

³ <https://www.facebook.com/crimeahrg/posts/2258773747741587>

⁴ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/videos/2292755147443739/>

⁵ Примечания | Обшук чи озброєний напад? <https://primechaniya.ru/home/news/mart-2019/obysk-ili-vooruzhennyj-nalet/>

було складено протокол за ст. 19.3 КпАП РФ (*Непоко́ра поліції*).⁶ 19 березня «суддя Центрального районного суду Сімферополя» Зоя Каралаш призначила Мешкову адмінарешт терміном на дві доби⁷ (*детальніше у розділі «Свобода мирних зібрань»*).

22 березня у Білогірську співробітники ФСБ РФ вчинили обшук у будинку **Акіма Курдеде** за підозрою в участі у «батальйоні імені Номана Челебіджіхана». За інформацією адвоката, під час обшуку нічого вилучено не було. Після обшуку членів родини Акіма Курдеде доправили до Білогірського відділення ФСБ РФ, допитали та відпустили. Акім Курдеде, за інформацією родичів, перебуває «в Європі на заробітках».⁸

27 березня в 25 домах кримських татар, більшість з яких є активістами громадського об'єднання «Кримська солідарність», співробітники ФСБ вчинили обшуки (у Сімферополі, Сімферопольському, Білогірському та Красногвардійському районах). П'ятеро адвокатів повідомили, що співробітники ФСБ РФ заборонили їм бути присутніми під час здійснення обшуків у підзахисних.⁹ Російські ЗМІ з посиланням на «управління ФСБ Росії по Криму» повідомили, що обшуки відбуваються у мешканців Криму, підозрюваних в участі в організації «Хізб ут-Тахрір».¹⁰ Після обшуків співробітники ФСБ РФ затримали 20 осіб, котрі перебували вдома під час обшуків: **Тофік Абдулгазієв, Ізет Абдуллаєв, Меджіт Абдуражманов, Білял Аділов, Енвер Аметов, Фархад Базаров, Акім Бекіров, Сервер Газієв, Джеміль Гафаров, Різа Ізетов, Алім Карімов, Яшар Муєдінов, Сейран Муртаза, Ерфан Османов, Сеїтвелі Сейтабдієв, Рустем Сейтхалілов, Руслан Сулейманов, Шабан Умеров, Рустем Шейхалієв, Асан Яніков**. Ще чотири особи (**Владлен Абдулкадіров, Ремзі Бекіров, Едем Яячіков та Осман Аріфмететов**) були оголошені в розшук.

28 березня у Ростові-на-Дону були затримані Владлен Абдулкадіров, Ремзі Бекіров і Осман Аріфмететов. 29 березня адвокат Е. Семедляєв повідомив, що, за його інформацією, Едем Яячіков перебуває в управлінні ФСБ РФ, проте у ФСБ РФ йому ці інформацію не підтвердили. Дружина Едема Яячікова подала заяву про зникнення чоловіка.

27 березня «Київський районний суд Сімферополя» обрав запобіжні заходи у формі утримання під вартою до 15 травня 2019 року стосовно 9 затриманих. 28 березня «Київський районний суд Сімферополя» ухвалив аналогічне рішення стосовно ще 14 затриманих осіб. П'ятеро з них звинувачуються за ч. 2 ст. 205.5 КК РФ (*Організація діяльності терористичної організації*), інші — за ч. 2 ст. 205.5 КК РФ (*Участь у діяльності терористичної організації*).

27 березня були затримані **Ескендер Мамутов і Еміль Зіядінов**, котрі перебували біля будинку Рустема Шейхалієва під час обшуку. 28 березня у Сімферополі під час одиночного пікету був затриманий **Таїр Ібрагімов** (*детальніше про ці затримання у розділі «Свобода зібрань і об'єднань»*).

⁶ Новая Газета | У Сімферополі на двоє суток заарештували першого президента Криму: <https://www.novayagazeta.ru/news/2019/03/19/150149-v-simferopole-na-dvoe-sutok-arestovali-pervogo-prezidenta-kryma>

⁷ «Центральний районний суд Сімферополя» | Список справ, призначених до слухання на 19.03.2019. Справа 5-39/2019 https://centr-simph--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srn_num=1&H_date=19.03.2019

⁸ Крим.Реаліті | Обшук в Криму вчинили в оселі підозрюваного в участі у «незаконному добробаті» — адвокат: <https://ru.krymr.com/a/news-obysk-v-krymu-proveli-v-dome-podozrevaemogo-v-uchastii-v-dobrobate/29836921>

⁹ https://www.facebook.com/crimeahrg/posts/2272250146393947?_tn=-R

¹⁰ РИА новости | ФСБ здійснює обшуки у представників терористичної організації в Криму: <https://ria.ru/20190327/1552142761.html>

ПОЛІТИЧНО МОТИВОВАНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ

«СПРАВА КРИМСЬКИХ МУСУЛЬМАН»

У березні загальна кількість позбавлених волі у «справі кримських мусульман» — **56 осіб**:

- **Руслан Зейтуллаєв, Рустем Ваїтов, Нурі Прімов, Ферат Сайфуллаєв**: ухвалені обвинувальні вироки, перебувають в колоніях на території РФ;
- **Енвер Мамутов, Ремзі Меметов, Зеврі Абсеїтов, Рустем Абільтаров**: ухвалені обвинувальні вироки; очікують розгляду апеляції на вирок, утримуються в СІЗО Ростова-на-Дону.
- **Інвер Бекіров, Вадим Сірук, Муслім Алієв, Емір-Усеїн Куку, Рефат Алімов, Арсен Джеппаров** наприкінці лютого етаповані з СІЗО Сімферополя до СІЗО Ростова-на-Дону; справа передана до суду;
- **Теймур Абдуллаєв, Рустем Ісмаїлов, Айдер Саледінов, Узеїр Абдуллаєв, Еміль Джемаденов**: справа передано до суду, етаповані з СІЗО Сімферополя до СІЗО Ростова-на-Дону;
- **Марлен Асанов, Сейран Салієв, Мемет Беялов, Тімур Ібрагімов, Сервер Закірьєєв, Ернес Аметов, Енвер Сейтосманов, Сервер Мустафаєв, Едем Смаїлов, Рустем Емірусеїнов, Ескендер Абдулганієв і Арсен Абхаїров**: справа на стадії досудового розслідування, утримуються у СІЗО Сімферополя.
- **Рустем Емірусеїнов, Ескендер Абдулганієв і Арсен Абхаїров** були затримані у Красногвардійському районі 14 лютого 2019 року.
- **Тофік Абдулгазієв, Владлен Абдулкадіров, Ізет Абдуллаєв, Меджіт Абдуражманов, Білял Аділов, Енвер Аметов, Осман Аріфмеметов, Фархад Базаров, Акім Бекіров, Ремзі Бекіров, Сервер Газієв, Джеміль Гафаров, Різа Ізетов, Алім Карімов, Яшар Муєдінов, Сейран Муртаза, Ерфан Османов, Сеїтвелі Сейтабдієв, Рустем Сейтхалілов, Руслан Сулейманов, Шабан Умеров, Рустем Шейхалієв, Асан Яніков** були затримані 27–28 березня 2019 року. Справа на стадії досудового розслідування, утримуються у СІЗО Ростова-на-Дону. Місцезнаходження **Едема Яячікова** залишається невідомим.

Всіх звинувачують в участі у «Хізб ут-Тахрір» за ч.1 ст. 205.5 КК РФ (*Створення терористичної організації і/або ч. 2 ст. 205.5 КК РФ (Участь в терористичній організації)*). Пізніше деяким фігурантам також висунули звинувачення за ст. 278 КК РФ (*Насильницьке захоплення влади або насильницьке утримання влади*). Один звинувачується за статтею ст. 282.2 КК РФ (*Організація діяльності або участь в екстремістській організації*).

- **Наріман Мемедемінов** звинувачується за публікацію відео з символікою «Хізб ут-Тахрір» за ч. 2 ст. 205.2 КК РФ (*Публічні заклики до здійснення терористичної діяльності, публічне виправдання тероризму або пропаганда тероризму*), утримується в СІЗО Сімферополя.

1 березня «Ленінський районний суд Севастополя» продовжив **Енверу Сейтосманову** термін утримання під вартою до 7 травня 2019 року.¹¹ 21 березня «суддя Севастопольського міського суду» Ігор Кожевников залишив чинним це рішення.¹²

4 суддя «Верховного суду Республіки Крим» («ВС РК») Сергій Погребняк залишив чинним рішення про утримання **Тимура Ібрагімова** під вартою до 9 квітня 2019 року.¹³

¹¹ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/videos/1082296558641840/>

¹² «Севастопольський міський суд» | Список справ, призначених до слухання на 21.03.2019. Справа [22K-218/2019](https://gs-sev.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=21.03.2019): https://gs-sev.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=21.03.2019

¹³ «ВС РК» | Список справ, призначених до слухання на 04.03.2019. Справа [22K-767/2019](https://vs-krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=04.03.2019): https://vs-krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=04.03.2019

5 березня адвокат Е. Семедляєв повідомив, що «слідство» перекваліфікувало обвинувачення **Мемету Беялову та Тимурі Ібрагімову** з ч. 2 ст. 205.5 КК РФ (*Участь в діяльності, що в РФ визнана терористичною*) на ч. 1 ст. 205.5 КК РФ (*Організація діяльності терористичної організації*).¹⁴ Тепер їм загрожує від 15 років позбавлення волі до пожиттєвого ув'язнення.

6 березня «судді» «ВС РК» Сергій Погребняк, Юрій Латинін і Костянтин Караваєв залишили чинним рішення про утримання під вартою **Марлена Асанова, Мемета Беялова, Сейрана Салієва та Ернеса Аметова** до 9 квітня 2019 року.¹⁵

14 березня суддя «ВС РК» Михайло Соболюк задовольнив клопотання слідчого ФСБ РФ Олександра Паршутіна та продовжив **Наріману Мемедемінову** термін утримання під вартою¹⁶ до 16 травня 2019 року.¹⁷ 20 березня суддя «ВС РК» Олексій Козирєв залишив чинним попереднє рішення про утримання під вартою Мемедемінова до 16 квітня 2019 року. Рішення було ухвалено у «Київському районному суді Сімферополя» 13 лютого.¹⁸ Оскільки 14 березня 2019 року вже було ухвалено нове рішення щодо утримання під вартою, то апеляційний розгляд був формальністю.

27 березня в Криму співробітники ФСБ РФ вчинили не менше 25 обшуків, після яких було затримано **23 особи**. За інформацією адвоката, ще одна особа утримується ФСБ РФ. Їх усіх звинуватили у причетності до мусульманської організації «Хізб ут-Тахрір» (*детальніше у розділі «Затримання та обшуки»*).

«СПРАВА УКРАЇНСЬКИХ ДИВЕРСАНТІВ»

У березні **13 осіб**, котрих ФСБ, затримавши, звинуватила «у підготовці диверсій та шпіонажі», перебувають в ув'язненні: **Євген Панов, Андрій Захтей, Редван Сулейманов, Володимир Присич, Володимир Дудка, Дмитро Штибліков, Олексій Бессарабов, Глеб Шаблій, Олексій Стогній, Геннадій Лімешко, Ганна Сухонослова, Дмитро Довгополов, Костянтин Давиденко, Юнус Машаріпов**. У цих справах зафіксовано незаконні методи вчинення слідства та застосування тортур для отримання свідчень зізнання.

28 і 29 березня відбулося два засідання «Севастопольського міського суду» у справі **Олексія Бессарабова та Володимира Дудки**, під час яких вони вкотре заявили про фальсифікацію доказів проти них під час слідства.¹⁹

¹⁴ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/videos/584027168769165/>

¹⁵ «ВС РК» | Список справ, призначених до слухання на 06.03.2019. Справи [22К-814/2019](https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=06.03.2019), [22К-816/2019](https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=06.03.2019), [22К-817/2019](https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=06.03.2019), [22К-818/2019](https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=06.03.2019): https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=06.03.2019

¹⁶ «ВС РК» | Список справ, призначених до слухання на 14.03.2019. Справа [3/2-17/2019](https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=14.03.2019) https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=14.03.2019

¹⁷ Крим.Реаліі | Суд в Криму продовжив арешт татарському блогеру Мемедемінову: <https://ru.krymr.com/a/news-sud-v-krimu-prodlil-arrest-narimanu-memedeminovu/29821781>

¹⁸ «ВС РК» | Список справ, призначених до слухання на 20.03.2019. Справа [22К-917/2019](https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=20.03.2019): https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=20.03.2019

¹⁹ <https://www.facebook.com/crimeahrg/posts/2273043416314620>

СПРАВА ВОЛОДИМИРА БАЛУХА

У березні тривало етапування **Володимира Балуха** територією РФ. Після СІЗО Армавіра його доправили до СІЗО Воронежа, 10 березня він перебував у Ярославлі.²⁰ 26 березня адвокат Тарас Омельченко повідомив, що активіст перебуває у СІЗО м. Твер.²¹ 30 березня адвокат повідомив КПП, що з 29 березня Володимир Балух перебуває у ВК-4 м. Торжок Тверської області РФ, куди він був направлений для відбування покарання.²²

Етапування Володимира Балуха з колонії Керчі до Росії відбувалося у порушення ст. 73 Кримінального кодексу РФ, за якою активіст має залишитися в Керчі, а також у порушення норм міжнародного кримінального права.

СПРАВА ВЕДЖІЄ КАШКА

Бекір Дегерменджі, Асан Чапху, Кязім Аметов і Руслан Трубач були затримані 23 листопада 2017 року за сфабрикованим звинуваченням у здирництві грошей у громадянина Туреччини. Під час затримання померла ветеран кримськотатарського руху Веджіє Кашка, котрій, за словами затриманих, громадянин Туреччини мав повернути заборговані гроші.

1 березня суддя «Київського районного суду Сімферополя» Михайло Білоусов продовжив фігурантам справи термін домашнього арешту²³ до 7 травня 2019 року. «Суддя» задовольнив клопотання адвоката про зняття з Казіма Аметова обмеження на відвідування медичних закладів.²⁴

УМОВИ УТРИМАННЯ В МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ

1 березня Ірина Лімешко, дружина фігуранта справи «українських диверсантів» **Геннадія Лімешка** повідомила, що він у колонії захворів на гайморит, кілька днів трималася температура біля 40 градусів. За її словами, ув'язнений вимушений був впродовж кількох днів домагатися отримання жарознижуючих ліків.²⁵

11 березня Оксана Захтея, дружина фігуранта справи «українських диверсантів» **Андрія Захтея** повідомила, що у Сімферопольській колонії №1 у її чоловіка загострилися хронічні захворювання та погіршився зір.²⁶

14 березня фігурантові «справи кримських мусульман» **Наріману Мемедемінову** не зробили раніше заплановану операцію, тому що на цю дату було призначено два «судових засідання».²⁷ Операцію йому зробили лише 29 березня у лікарні ім. М.О. Семашка.²⁸

²⁰ КПП | Українського активіста Володимира Балуха через Воронеж і Ярославль везли до однієї з колоній Тверської області: <https://crimeahrg.org/ukrainskogo-aktivista-vladimira-baluha-cherez-voronezh-i-yaroslavl-vezli-v-odnu-iz-kolonij-tverskoj-oblasti/>

²¹ КПП | Український активіст Володимир Балух перебуває в СІЗО №1 м. Тверь <https://crimeahrg.org/ukrainskij-aktivist-vladimir-baluh-nahoditsya-v-sizo-1-g-tver/>

²² КПП | Володимира Балуха доправили до колонії м. Торжок <https://crimeahrg.org/vladimira-baluha-dostavili-v-koloniyu-g-torzhek>

²³ «Київський районний суд Сімферополя» | Список справ, призначених до слухання на 01.03.2019. Справа 1-28/2019 (1-409/2018) https://kiev-simph--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&sr_num=1&H_date=01.03.2019

²⁴ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/798006050566853>

²⁵ <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=2271099693171051>

²⁶ Крим.Реаліті | У засудженого в Криму «українського диверсанта» Захтея погіршився зір — дружина: <https://ru.krymr.com/a/news-delo-ukrainskih-diversantov-u-zahteya-uhudshilos-zrenie/29814943>

²⁷ Крим.Реаліті | Арештованому кримськотатарському блогеру Мемедемінову не зробили термінову операцію — адвокат <https://ru.krymr.com/a/news-v-krymu-krumkotatrskomu-blogeru-ne-proveli-zaplanirovanuu-operaciu/29823391>

²⁸ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/photos/a.415337212167074/813928512307940/>

20 березня адвокат І. Веліляєв повідомив, що **Едема Бенірова** перевели до медсанчастини СІЗО Сімферополя. Проте його стан здоров'я не дозволяє йому перебувати у місцях позбавлення волі.²⁹

23 березня адвокат Е. Курбедінов повідомив, що існує загроза здоров'ю **Енвера Сейтосманова** у СІЗО через ненадання йому кваліфікованої медичної допомоги. Він потребує щомісячних крапельниць під наглядом лікарів-кардіологів.³⁰

СВОБОДА СЛОВА ТА ВИСЛОВЛЮВАННЯ ДУМОК

7 березня Держдума РФ ухвалила у третьому читанні чотири законопроекти: № 606593-7, № 606594-7, № 606595-7 і № 606596-7, що запроваджують адміністративну відповідальність для людей та організацій за поширення недостовірної інформації під виглядом достовірної, а також інформації, що «висловлює явну неповагу у непристойній формі до уряду РФ та її органів влади». В остаточній редакції за поширення «недостовірної інформації» пропонується штрафувати на суму від 30 000 до 100 000 рублів; посадових осіб — від 60 000 до 200 000 рублів, а юридичних осіб — на суму від 200 000 до 500 000 рублів. При цьому «предмет адміністративного порушення» буде конфісковано. За «неповагу до влади у непристойній формі» передбачено до 15 діб адмінарешту або штраф від 30 000 до 100 000 вперше, вдруге — від 100 000 до 200 000 рублів або адмінарешт, втретє — від 200 000 до 300 000 рублів або адмінарешт. У порівнянні з початковою редакцією законопроекту, штрафи для фізичних осіб було збільшено у кілька десятків разів.

13 березня законопроекти були схвалено Радою Федерації РФ, 18 березня — було підписано президентом та опубліковано як федеральні закони № 27-ФЗ³¹, № 28-ФЗ³², № 30-ФЗ³³ і № 31-ФЗ³⁴, а 28 березня ці зміни набули чинності.

Правова невизначеність формулювань дозволяє вибірково переслідувати за публікації, інформація в яких не співпадає з офіційною політикою влади РФ або містить критику влади.

6 березня в Ялті особи, котрі назвалися співробітниками «Центру Е», вчинили обшук у журналіста сайту «Примечания» Євгена Гайворонського. Він пов'язує цей обшук зі своєю журналістською діяльністю (*детальніше у розділі «Затримання та обшуки»*).

Після того, як на сторінці Гайворонського у соціальній мережі Facebook з'явилися пости з проукраїнською риторикою, критикою влади РФ та засудженням окупації³⁵, редакція сайту «Примечания» офіційно заявила про припинення співробітництва з Гайворонським.³⁶

26 березня сайт Крим.Реалії (проект Радіо Свобод) опублікував інтерв'ю з Євгеном Гайворонським, де він наголошує на необхідності повернення Криму під контроль України. Цього ж дня співробітники «Центру Е» затримали його за звинуваченням у вживанні

²⁹ <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=2554316207974127>

³⁰ <https://www.facebook.com/crimeahrg/photos/a.1677121552573479/2269932286625733>

³¹ <http://www.pravo.gov.ru/laws/acts/22/50554510601047.html>

³² <http://www.pravo.gov.ru/laws/acts/22/50564510601047.html>

³³ <http://www.pravo.gov.ru/laws/acts/22/51484510601047.html>

³⁴ <http://www.pravo.gov.ru/laws/acts/22/51494510601047.html>

³⁵ <https://www.facebook.com/profile.php?id=100012367658479>

³⁶ Примечания | Патриот Гайворонський, котрого ми втратили: <https://primechaniya.ru/home/news/mart-2019/patriot-gajvoronskij-kotorogo-my-poteryali/>

наркотики і доправили до «суду». «Мировий суддя» визнав його винним за ч. 1 ст. 6.9 КпАП (*Споживання наркотичних засобів*) і призначив покарання у формі адміністративного арешту терміном на 12 діб.

У березні Кримська правозахисна група завершила моніторинг в Криму, внаслідок якого зафіксовано, що десять кримських провайдерів повністю блокують доступ до 12ти українських інформаційних ресурсів і 2х соціальних мереж. Окрім того, мінімум 28 сайтів заблоковано частково.³⁷

Моніторинг радіосигналу засвідчив, що сигнал семи українських радіостанцій у 20 населених пунктах Північного Криму повністю або частково заглушають сигналом російських FM радіостанцій.

СВОБОДА ЗІБРАНЬ ТА АСОЦІАЦІЙ

18 березня у Сімферополі співробітники МВС РФ затримали «екс-президента» Криму Юрія Мешкова, отамана «Кримського козацтва» Сергія Акімова, проросійських блогерів Іллю Большедворова та Олега Кочерова. Після відмови надати документи їх відвезли на медичний огляд. Кочеров повідомив, що їм вручили застереження про неприпустимість порушення законодавства РФ про зібрання, мітинги, демонстрації, проходи та пікетування, а також законодавства щодо протидії екстремістській діяльності.³⁸ 19 березня «Центральний районний суд Сімферополя» засудив Мешкова до двох діб адміністративного арешту за ст. 19.3 КпАП РФ (*Непоко́ра вимозі поліції*). Причиною переслідування Мешков вважає спробу провести мітинг з критикою російської влади. Він заявив, що подавав заявку на проведення заходу на площі Леніна, проте адміністрація Сімферополя відмовила у погодженні акції.³⁹

27 березня під час проведення масових обшуків в оселях кримських татар були затримані **Ескендер Мамутов і Еміль Зіядінов**, котрі перебували біля будинку Рустема Шейхалієва. На опублікованому відео зафіксовано, що співробітник МВС РФ погрожує тим, хто зібрався, адміністративним переслідуванням і вимагає їхнього уходу з вулиці, а після того, як люди починають відходити, співробітники ЗМОП забирають з натовпу двох осіб.⁴⁰ Того ж дня суддя «Київського районного суду» Ольга Кузнецова визнала Еміля Зіядінова винним у порушенні ст. 19.3 КпАП РФ (*Непоко́ра вимозі співробітника поліції*) та засудила до штрафу у розмірі 500 рублів, а Ескендера Мамутова — винним у порушенні ст. 20.1 КпАП РФ (*Дрібне хуліганство*) та засудила його до 5 діб адміністративного арешту.⁴¹

28 березня біля будинку «Київського районного суду Сімферополя» співробітники МВС РФ затримали активіста **Таїра Ібрагімова**, котрий стояв із плакатом «Поверніть 166-ти дітям їхніх батьків!!!» (акція на знак спротиву масовим обшукам 27 березня). Його доправили до «Київського районного відділу поліції» та склали протокол про порушення ч. 5 ст. 20.2

³⁷ КПГ | Провайдери в Криму повністю блокують мінімум 14 сайтів, — моніторинг: <https://crimeahrg.org/provajdery-v-krymu-polnostyu-blokiruyut-minimum-14-sajtov-monitoring/>

³⁸ Крим.Реаліі | Крим: російські силовики затримали екс-президента Криму, козак Акімова та проросійських блогерів: <https://ru.krymr.com/a/news-krym-zaderzhali-akimova-meshkova-kocherova-bolshedvorova/29828601>

³⁹ Примечания Першого президента Криму затримали перед виступом Путіна <https://primechaniya.ru/home/news/mart-2019/pervogo-prezidenta-kryma-zaderzhali-pered-vystupleniem-putina>

⁴⁰ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/videos/269230147131314/>

⁴¹ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/812761762424615>

КпАП РФ (*Порушення порядку проведення зібрання*).⁴² 29 березня «Київський районний суд Сімферополя» оштрафував його на 15 000 рублів.⁴³

СВОБОДА ДУМКИ, СОВІСТІ ТА РЕЛІГІЇ

6 березня архієпископ ПЦУ Климент повідомив, що начальник СІЗО Сімферополя Сергій Бережний не дозволив йому відвідати політ'язня **Володимира Дудку** для здійснення релігійних обрядів (сповідання та причастиння). Начальник відмовив священнослужителю, попри наявність у архієпископа дозволу «суду» на таке відвідування.⁴⁴

11 березня у Керчі «мировий суддя» Наталія Зарудняк ухвалила дві постанови про призначення штрафу у розмірі 5000 рублів щодо двох членів релігійної організації «**Церква християн віри євангельської Ковчег Спасіння**». Підставою для покарання стало проведення недільних занять у приміщенні церкви.⁴⁵

20 березня співробітники ФСБ РФ вчинили обшуки в Ялті та Алупці мінімум у 6 будинках членів релігійної організації «**Свідки Єгови**», що визнана екстремістською організацією в Росії у 2017 році. За інформацією сайту «Свідки Єгови в Росії», під час обшуків у віруючих вилучали Біблії, комп'ютери та інші електронні прилади. Справу проти віруючих ведуть слідчі ФСБ О. Лавров і С. Босієв. Після обшуку мешканця Ялти **Артема Герасимова** доправили до Сімферополя в Управління ФСБ РФ⁴⁶ та відкрили стосовно нього кримінальну справу за ч. 1 ст. 282.2 УКК РФ (*Організація діяльності екстремістської організації*).⁴⁷

23 березня архієпископ ПЦУ Климент повідомив, що вимушений подати документи про реєстрацію українського православного приходу в Криму за російським законодавством.⁴⁸ Раніше він неодноразово повідомляв про переслідування з боку російської влади через відсутність такої реєстрації.⁴⁹ Як-от, 3 березня в Сімферополі священнослужитель безпідставно був затриманий співробітниками МВС РФ (*детальніше у розділі «Затримання та обшуки»*).

25 березня у Севастополі «мировий суддя» Віктор Дмитрієв засудив члена релігійної організації «**Церква християн Віри Євангельської Дерево життя**» до штрафу у розмірі 5000 рублів (за ч. 4 ст. 5.26 КпАП РФ «*Здійснення місіонерської діяльності з порушенням законодавства РФ про свободу совісті, свободу віросповідання та про релігійні об'єднання*»). Підставою стали публікації у групі релігійної організації в соціальній мережі «ВКонтакте», що, на думку судді, спрямовані «на залучення нових членів до організації».⁵⁰

⁴² <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/videos/1263172930526213/>

⁴³ https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/813678302332961?_tn_=-R

⁴⁴ Крим.Реалії | Архієпископа Климента не пускають у СІЗО до обвинувачуваного у «справі українських диверсантів» Дудки: <https://ru.krymr.com/a/news-arhiepiskopa-klimenta-ne-puskaut-k-obvinyaemomu-po-delu-ukrainskih-diversantov-dudke/29805331>

⁴⁵ Мировые судьи Республики Крым | текст з рішенням у справі 05-0052/44/2019 http://mirsud82.rk.gov.ru/files/docs/DecisionTextsAS/44/05-0052_44_2019_Postanovlenie_o_naznachenii_administrativnogo_nakazaniya.doc

⁴⁶ Свидетели Иеговы в России | Обшуки та арешти за віру в Криму: <https://jw-russia.org/news/19032018-675>

⁴⁷ Сова | У Ялті порушено кримінальну справу проти послідовника Свідків Єгови: <https://www.sova-center.ru/misuse/news/persecution/2019/03/d40795/>

⁴⁸ Крим.Реалії | Архієпископ Климент: подано документи на реєстрацію українського православного приходу в Криму: <https://ru.krymr.com/a/news-vlasti-kryma-dali-3-mesica-ukrainokoy-cerkvi-v-kryma-privesti-vle-documentu-v-poriadok/29838223.html>

⁴⁹ КПГ | Огляд «Свобода релігії та переконань в Криму»: <https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2018/03/Svoboda-religii-v-Krymu.pdf>

⁵⁰ «Мировые судьи Севастополя» | текст рішення у справі 5-0156/6/2019: http://mirsud.sev.gov.ru/files/docs/DecisionTextsAS/6/5-0156_6_2019_Postanovlenie_o_naznachenii_administrativnogo_nakazaniya.doc

ЗАБОРОНА ДИСКРИМІНАЦІЇ

Моніторинг Кримської правозахисної групи засвідчив, що в Криму не залишилося жодної школи з українською мовою навчання. «Міністерство освіти» Криму заявляє про наявність однієї такої школи. Проте в цій єдиній школі, яку «Міністерство» позиціонує як школу з українською мовою навчання, насправді викладають російською мовою. Моніторинг у трьох школах, які заявлені як школи з кримськотатарською мовою навчання, продемонстрував, що викладання здійснюється як кримськотатарською, та і російською мовами.⁵¹

⁵¹ КППГ | В У Криму не залишилося жодної школи з українською мовою навчання: <https://crimeahrg.org/v-krymu-ne-ostalos-ni-odnoj-shkoly-s-ukrainskim-yazykom-obucheniya>

3. ПОРУШЕННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

КОНВЕНЦІЯ (III) ПРО ПОВОДЖЕННЯ З ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИМИ

5 березня адвокат М. Полозов повідомив, що військовополоненому **Денису Гриценку** за місяць передали лише один лист від родичів, хоча за цей час українцеві було направлено не менше десяти листів.⁵²

6 березня адвокат А. Георгієвська повідомила, що слідство відмовляє військовополоненому **Володимиру Терещенку** у всіх заявах про побачення та дзвінках родині, а листи від родичів йому не передають.⁵³

14 березня адвокат А. Азаматов повідомив, що військовополонений **Юрій Будзило** не отримав жодного листа, та йому не надали побачення з родичами та можливості зателефонувати.⁵⁴

11 березня адвокат М. Полозов повідомив, що співробітники ФСБ РФ призначили амбулаторну психолого-психіатричну експертизу 11 українським військовополоненим.⁵⁵ До 21 березня комплексну амбулаторну психолого-психіатричну експертизу було призначено щодо усіх 24 військовополонених.

Адвокат Сергій Бадамшин повідомив, що 18 березня військовополоненого **Василя Сорону** прооперували у міській клінічній лікарні № 4 Москви. Під час операції було вилучено 8 уламків з руки. Під час обстеження було виявлено, що частину сухожилля було пошкоджено уламками через поранення, яке він отримав у листопаді 2018 року під час захоплення українських кораблів Росією. За час знаходження у полоні він перебував у Керченській міській лікарні, а потім у кількох підконтрольних ФСВП РФ медичних закладах. Проте у жодному з них не планували проведення операції з вилучення уламків і відновлення сухожилля.⁵⁶

26 березня адвокат Е. Курбедінов повідомив, що адміністрація СІЗО «Лефортово» відмовила йому у зустрічі з підзахисним, військовополоненим **Богданом Небилицею**.⁵⁷

КОНВЕНЦІЯ (IV) ПРО ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ

ПРИЗОВ ОСІБ, КОТРІ МЕШКАЮТЬ НА ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ, ДО ЗБРОЙНИХ СИЛ ДЕРЖАВИ, ЩО ОКУПУЄ, А ТАКОЖ ПРОПАГАНДА СЛУЖБИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ

2 березня у Керчі на залізничному вокзалі відбулася виставка «Сирійський злам» із озброєнням, захопленим РФ у Сирії. Поряд з виставкою було організовано мобільний пункт призову до армії РФ за контрактом. За інформацією двох незалежних одне від одного джерел

⁵² <https://www.facebook.com/nikolay.polozov/posts/2171174042947980>

⁵³ https://www.facebook.com/anastasia.georgievskaya/posts/2718521168174751?_tn_=-H-R

⁵⁴ <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=2568340783240060>

⁵⁵ https://www.facebook.com/crimeahrg/posts/2263343213951307?_tn_=-R

⁵⁶ <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=2518380934903953>

⁵⁷ <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=2272805979450653>

КПГ, студентів Керченського морського технологічного інституту примушували до відвідування цього заходу під загрозою відрахування.⁵⁸

18 березня у Севастополі на площі Нахімова було обладнано сцену та розміщено військову техніку, намети зі столами з агітаційними матеріалами, де закликали мешканців міста служити за контрактом у російській армії та флоті. Також на площі було розміщено стенди з інформацією про переваги служби у військових частинах РФ.

На агітаційні заходи привели школярів у однострої «Юнармії» — дитячо-юнацької організації, створеної з метою пропаганди служби в армії серед дітей.⁵⁹

27 березня у Сімферополі на площі Леніна влада РФ провела захід для пропаганди служби в російській армії. На площі розташували військові машини: БТРи, апаратний зв'язок. Людям демонстрували міномет, снайперські гвинтівки та іншу зброю. Як повідомляє кореспондент 3652.ru, тут же ж кримчанам розповідали про службу за контрактом у ЗС РФ.⁶⁰

НЕЗАКОННЕ ПЕРЕМІЩЕННЯ НАСЕЛЕННЯ

29 березня усіх кримських татар, затриманих 27 березня в Криму, вивезли на територію РФ.⁶¹ 30 березня омбудсмен України Людмила Денисова підтвердила, що 23 затриманих мусульманина перебувають у 5 різних СІЗО на території Ростовської області РФ.⁶²

Етапування громадян України з Криму до РФ порушує ст. 49 IV Женевської конвенції про захист громадянського населення під час війни щодо заборони переміщення мешканців окупованих територій на територію країни-окупанта.

НАД ОГЛЯДОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Ольга Скрипник, координаторка Кримської правозахисної групи;

Віссаріон Асеєв, аналітик Кримської правозахисної групи;

Олександр Сєдов, аналітик Кримської правозахисної групи.

⁵⁸ КПГ | Росія провела в Криму заходи, що пропагують війну (світлина та відео): <https://crimeahrg.org/rossiya-provela-v-kerchi-meropriyatiya-propagandiruyushhie-voynu-foto-i-video/>

⁵⁹ КПГ | Севастопольців у порушення Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни активно вербують до армії РФ: <https://crimeahrg.org/sevastopolitsev-v-narushenie-v-narushenie-zhenevskoj-konventsii-o-zashhite-grazhdanskogo-naseleniya-vo-vremya-voyny-aktivno-verbuyut-v-armiyu-rf>

⁶⁰ 3652.ru | Сьогодні у центрі Сімферополя працює виставка військової техніки та зброї: <https://www.3652.ru/news/2345697/segodna-v-centre-simferopola-rabotaet-vystavka-voennoj-tehniki-i-oruzia>

⁶¹ https://www.facebook.com/emil.kurbedinov/posts/2277699015628016?_tn_=K-R

⁶² https://www.facebook.com/denisovaombudsman/posts/2543717372367663?_tn_=K-R